

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»
Кафедра фінансово – економічних дисциплін

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВКП 2 ФІНАНСОВИЙ РИНОК**

Підготовки – бакалаврів
Галузі знань – 07 Управління та адміністрування
Спеціальності-072 - Фінанси, банківська справа та страхування
Денної форми навчання
Факультет педагогіки та фінансово – економічної діяльності

2022 - 2023 навчальний рік

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни “Фінансовий ринок” для студентів галузі знань 07 “Управління та адміністрування” спеціальність 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансово - економічних дисциплін КЗВО “Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж” В. М. Бабій

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри фінансово – економічних дисциплін (Протокол №1 від 29 серпня 2022 року)

Завідувач кафедри ФЕД,
кандидат економічних наук _____ Н. В. Євдокимова

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Нормативна
Модулів – 2	Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування	Рік підготовки
Змістових модулів – 2		2-й
Загальна кількість годин – 90 годин		Семестр
		2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,4 години, самостійної роботи студента – 2,6 години	Освітній ступінь: Бакалавр	Лекції
		26 год.
		Семінари
		25
		Самостійна робота
		39 год.
		Індивідуальні завдання:
–		
Вид контролю:		
Залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета вивчення курсу – опанувати систему теоретичних знань щодо сутності та функцій фінансового ринку, дослідити стратегічну мету та його завдання, формування у студентів загальних та фахових компетентностей з функціонування та розвитку фінансового ринку як підсистеми фінансових відносин.

2.2. Завданнями навчальної дисципліни є :

Основними завданнями вивчення дисципліни “Фінансовий ринок” є навчити студентів:

- аналізу фінансового ринку як економічного простору, де формуються і функціонують відносини купівлі - продажу фінансових інструментів, цінних паперів як інструменту фінансового ринку;
- сформуванню системи знань щодо сутності функцій та сегментів фінансового ринку, моделей його організацій;
- виявляти основні властивості та характеристики фінансових інструментів;
- визначати порядок організації діяльності на кредитному ринку;
- аналізувати кон’юнктуру фінансового ринку, оцінювати ліквідність, ризик та дохідність фінансових інструментів;
- аналізувати рейтинг цінних паперів, читати фондові індекси.

2.3. Компетентності

2.3.1. Загальні компетентності

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

2.3.2. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища;

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку;

СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування;

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність;

СК011. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

2.4. Результати навчання

Під час практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають уміння та навички:**

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно – наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури;

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, **фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування**);

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері державних фінансів;

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності;

ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів;

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 90 год., із них 18 год. – лекції, 25 год. – семінарські заняття, 39 год. – самостійна робота.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Фінансовий ринок» завершується заліком.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ.

Тема 1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці (лекція 2 год., семінар 2 год.).

Лекція 1. Сутність, сегментація та функції фінансового ринку. Фінансовий ринок як економічний простір, на якому формуються відносини купівлі-продажу фінансових фондів. Структура фінансового ринку, її характеристика. Функції фінансового ринку. Суб'єкти відносин – учасники фінансового ринку: держава, інвестори, позичальники, фінансові посередники. Об'єкти фінансового ринку. Історичні та економічні особливості становлення фінансового ринку в Україні.

Семінарське заняття 1. Моделі фінансового ринку.

Тема 2. Регулювання фінансового ринку (лекція 2 год., семінар 2 год.)

Лекція 2. Сутність, мета та завдання регулювання фінансового ринку. Моделі та методи державного регулювання фінансового ринку. Рівні і форми регулювання.

Семінарське заняття 2. Регулювання ринку цінних паперів, характеристика вповноважених органів по регулюванню ринку цінних паперів.

Тема 3. Фінансові інструменти (лекція 2 год., семінар 2 год.)

Лекція 3. Суть і види фінансових інструментів, їх характеристика. Оцінювання фінансових інструментів. Сутність портфеля фінансових інструментів.

Семінарське заняття 3. Еволюція сучасної портфельної теорії, оцінювання характеристик портфеля.

Тема 4. Фінансові посередники (семінар 2 год.)

Семінарське заняття 4. Загальне поняття фінансового посередництва. Основні види та класифікація фінансових посередників.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФІНАНСОВИХ РИНКАХ

Тема 5. Організація діяльності на кредитному ринку (лекція 2 год., семінар 2 год.)

Лекція 4. Сутність та суб'єкти кредитного ринку. Банки, як основні учасники ринку капіталів. Класифікація банківського кредиту. Цінні папери, як головний

інструмент фінансового ринку, їх характеристика та види. Сутність та класифікація акцій. Сутність та класифікація облігацій, доходність облігацій. Характеристика векселів, та проблеми вексельного обігу в Україні. Сутність приватизаційних та банківських цінних паперів.

Семінарське заняття 5. Інструменти кредитного ринку.

Тема 6. Організація діяльності на валютному ринку (лекція 2 год., семінар 2 год.)

Лекція 5. Поняття і структура валютного ринку. Сутність валютних операцій. Валютні інтервенції. Валютний курс. Валютне регулювання та валютний контроль. Здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку

Семінарське заняття 6. Загальна характеристика та види валютних операцій.

Тема 7. Організація фондового ринку (лекція 4 год., семінарське заняття 4 год.).

Лекція 6. Сутність та структура фондового ринку. Біржовий ринок. Біржові угоди. Позабіржовий ринок.

Семінарське заняття 7. Котирування цінних паперів.

Семінарське заняття 8. Акції як основний вид цінних паперів. Сутність та види акцій. Види цін на акції.

Тема 8. Боргові цінні папери (лекц. 2 год., семінар 2 год.).

Лекція 7. Облігації як основний вид боргових цінних паперів. Основні види, ціни облігацій. Конвертовані, державні облігації.

Семінарське заняття 9. Сутність та характеристика облігацій. Операції з облігаціями.

Тема 9. Похідні цінні папери (лекція 2 год., семінар 2 год.)

Лекція 8. Сутність та характеристика форвардних та ф'ючерсних угод. Основні принципи ціноутворення на форвардні і ф'ючерсні контракти. Відмінності форвардів від ф'ючерсів. Визначення та види опціонів та свопів. Дохідність опціонів. Характеристика процентних свопів.

Семінарське заняття 10. Механізм укладання ф'ючерсних контрактів.

Тема 10. Учасники фондового ринку (лекція 2 год., семінар 2 год.).

Лекція 9. Загальна характеристика та класифікація учасників фондового ринку. Інвестори, професійні учасники фондового ринку. Брокери, ділери на фондовому ринку.

Семінарське заняття 11. Вимоги та аналіз фінансового стану торговців цінними паперами.

Тема 11. Інфраструктурні учасники фондового ринку (семінар 2 год.)

Семінарське заняття 12. Організація та функціонування депозитарних установ. Національний депозитарій України. Розрахунково – клірингова діяльність депозитаріїв.

Тема 12. Фондові індекси та рейтинги (семінар 1 год.)

Семінарське заняття 13. Індексна оцінка фондового ринку. Фондові індекси деяких ринків. Рейтингова оцінка цінних паперів. Міжнародні рейтингові агентства.

4. Структура навчальної дисципліни.

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна	Самостійна	Підсумковий
Змістовий модуль I.									
Теоретичні засади формування та функціонування фінансового ринку									
1.	Фінансовий ринок: сутність, функції роль в економіці	6	4	2	-	2	-	2	-
2.	Регулювання фінансового ринку	7	4	2		2		3	-
3.	Фінансові інструменти	7	4	2		2		3	-
4.	Фінансові посередники	7	4	2		2		3	-
Разом		27	16	8		8		11	
Змістовий модуль II.									
Організація діяльності на фінансових ринках									
5.	Організація діяльності на кредитному ринку	9	6	4		2		3	
6.	Організація діяльності на валютному ринку	8	4	2		2		4	
7.	Організація фондового ринку	9	4	2		4		5	
8.	Боргові цінні папери	7	4	2		2		3	
9.	Похідні цінні папери	8	4	2		2		4	
10.	Учасники фондового ринку	7	4	2		2		3	
11.	Інфраструктурні учасники фондового ринку	5	2	2		2		3	
12.	Фондові індекси і рейтинги	6	3	2		1		3	
Разом		63	35	18		17		28	
Разом за навчальним планом		90	51	26		25		39	

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль І.		
Теоретичні засади формування та функціонування фінансового ринку		
1	Моделі фінансового ринку	2
2	Регулювання ринку цінних паперів, характеристика вповноважених органів по регулюванню ринку цінних паперів.	2
3	Еволюція сучасної портфельної теорії, оцінювання характеристик портфеля.	2
4	Основні види та класифікація фінансових посередників.	2
Змістовий модуль ІІ.		
Організація діяльності на фінансових ринках		
5	Інструменти кредитного ринку	2
6	Загальна характеристика та види валютних операцій	2
7	Котирування цінних паперів	2
8	Депозитарні розписки та інвестиційні сертифікати.	2
9	Сутність та характеристики облігацій. Операції з облігаціями.	2
10	Механізм укладання ф'ючерсних контрактів	2
11	Вимоги та аналіз фінансового стану торговців цінними паперами.	2
12	Депозитарна система України	2
14	Рейтинг цінних паперів в Україні	1
	Разом	25

6. Теми практичних занять
не передбачені навчальним планом

7. Теми лабораторних занять
Не передбачені навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль І.		
Теоретичні засади формування та функціонування фінансового ринку		
1	Сегментація та функції фінансового ринку	2
2	Моделі регулювання фінансового ринку	3

3.	Класифікація фінансових інструментів. Теорія рефлексивності Дж. Сороса	3
4.	Міжнародна класифікація фінансових посередників	3
Змістовий модуль II. Організація діяльності на фінансових ринках		
5.	Економічна роль кредитного ринку	3
6.	Основні та специфічні функції валютного ринку	4
7.	Класифікація фондового ринку	3
8.	Організаційно – правові форми бірж	2
9.	Класифікація основних видів облігацій	3
10.	Розвиток застосування похідних цінних паперів	4
11.	Роль та значення прямих, непрямих та професійних учасників фондового ринку.	3
12.	Депозитарні операції для виконання функцій обслуговування обігу цінних паперів	3
13.	Основні функції фондових індексів	3
	Разом	39

9. Індивідуальні завдання
не передбачені навчальним планом

10. Методи навчання

**I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності
- за джерелом інформації:**

Словесні методи		
Лекція	Має інформаційний характер, чіткий план. Структура лекції підпорядковується логіці предмета	Стимулює конкретно-образне мислення, активізує логічне
Пояснення	Доказовий виклад матеріалу, пов'язаний з вивченням правил, економічних законів, господарських явищ, вимог нормативного законодавства	Застосовують на лекціях, під час практичних, лабораторних занять, консультацій тощо
Розповідь	Дає послідовний виклад ознак, особливостей, якостей предметів та явищ (опис окремої категорії, поняття тощо)	Застосовують на лекціях, практичних заняттях як фрагмент
Бесіда	Розмова викладача зі студентами на підставі чіткої системи, заздалегідь визначених запитань, які підводять слухачів до активного засвоєння системи фактів, нового поняття або закономірностей	Застосовується на лекціях, практичних заняттях
Інструктаж	Має інформативний локальний характер,	Застосовується при наданні

	дуже близький до розпорядження алгоритмічного типу. Активна роль належить викладачу	вказівок до виконання домашнього завдання, заповнення первинних документів та форм звітності тощо
Наочні методи		
Спостереження	Забезпечує безпосереднє сприйняття явищ дійсності (господарського процесу, роботи обліково-економічного апарату)	Застосовується під час проходження виробничої та переддипломної практики
Ілюстрація, демонстрація	Показ ілюстрованих посібників, макетів бухгалтерських документів, фінансової, податкової, статистичної звітності, плакатів, малюнків на дошці, таблиць тощо. Ілюстрація передбачає показ матеріалів у статичному вигляді	Застосовується на лекціях, під час практичних занять, тощо
Практичні методи		
Вправа	Полягає у повторенні певних дій, під час яких виробляють уміння та навички застосування набутих знань як у звичайних, так і незвичайних умовах	Застосовують на практичних заняттях
Тренувальна вправа	Виконуються за певним зразком, інструкцією	
Тести	Виконуються самостійно	

- за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

- за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

- за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних завдань.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

11. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Основи фінансового менеджменту» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

Методи письмового контролю: модульне письмове тестування.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Система контролю знань та умови складання екзамену. Навчальна дисципліна “Фінансовий ринок” оцінюється за модульно-рейтинговою системою.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною системою. Дисципліна складається з двох змістових модулів. Перший змістовий модуль – 32 бали, другий – 58 балів.

Підсумковою формою контролю є залік. На залік виносяться вузлові питання, типові та творчі завдання, що потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань.

КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ.

Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

Мінімальний допусковий бал – **35**.

Система отримання балів накопичувальна.

Оцінка за залік – 20 балів.

Поточний контроль

Поточне тестування та самостійна робота															
Змістовий модуль I					Змістовий модуль II										Залік
T1	T2	T3	T4	Мкр	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	Мкр	
5	5	6	6	10	4	4	5	5	4	4	4	4	4	4	10
32					48										20
100															

**Порядок переведення рейтингових показників успішності
у європейські оцінки ECTS**

№ з/п	За шкалою ВГПК (в балах)	За шкалою ECTS	За національною шкалою
1	90-100	A	Відмінно
2	82-89	B	Добре
3.	75-81	C	Добре
4	64-74	D	Задовільно
5	60-63	E	Задовільно
6	35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
			Незадовільно(з обов'язковим повторним

7	1-34	F	курсом)
---	------	---	---------

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у таблиці

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
відмінно	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
добре	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
задовільно	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
незадовільно	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;

- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

12. Методичне забезпечення

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- засоби підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт).

13.Рекомендована література

1. Базилевич В. Д. Цінні папери : навчальний посібник / В. Д. Базилевич. – Київ : Ліра, 2013. – 791 с.
2. Базилевич В.Д., Шелудько В.М., Вірченко В.В. та ін. Фондовий ринок:підручник / за ред. В.Д.Базилевич. Книга 1. К.:Знання, 2015. 621с.
3. Коваленко Ю. М. Фінансовий ринок : підручник / Ю. М. Коваленко. – Ірпінь, 2018. – 441 с.
4. Лютий І.О., Боринець С.Я., Варналій З.С. та ін. Фінанси: підручник /І.О.Лютий. К.:Вид-во Ліра-К.,2017.728с.
5. Нікола С.О. Фінанси підприємств: навч.посібник/ С.О.Нікола. Одеса:Одес.нац.ун-т ім. І.І.Мечнікова,2020.206с.
6. Поважний О. С. Цінні папери і фондовий ринок : навчальний посібник / О. С. Поважний. – Київ : Ліра, 2014. – 364 с.
7. Черкасова С. В. Фінансовий ринок : навчальний посібник / С. В. Черкасова. – Київ : Ліра, 2014. – 336 с
8. Шелудько В. М. Фінансовий ринок : підручник / В. М. Шелудько. – Київ : Ліра, 2015. – 535 с.
9. Шкварчук Л. О. Фінансовий ринок : навчальний посібник / Л. О. Шкварчук. – Київ : Ліра, 2013. – 382 с